

Làm Chuyện Tào Lao

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Tôi về Sài Gòn chưa tròn bốn ngày, và cơ thể chưa thích nghi với môi trường mới. Năm giờ sáng, tôi dậy sớm đi bộ ngoài đường tập thể dục với Song. Đi một vòng từ nhà nó ở đường Lý Chiêu Hoàng, tới đường Nguyễn Biểu, và lên cầu Chữ Y rồi quay về. Trời còn tối đen, và trong ánh đèn nhấp nháy của xe cộ đi làm sớm, hai thằng sánh vai nhau vừa đi vừa nói lan man về thuở sinh viên ở trường Cao đẳng Điện học và cười lớn. Ngày đi học, 40 năm trước, hai thằng đi đâu cũng có nhau, chia xẻ mọi thứ, và không giấu nhau điều gì, kể cả chuyện tình cảm trai gái riêng tư. Mùa hè nghỉ học, khi nó ghé nhà tôi ở Tuy Hòa, ông tài xế đưa bọn ví chúng tôi là đôi bạn Lưu Bình - Dương Lễ bằng câu ca dao Quảng Bình khá thô tục,

Anh em bạn cũ Lưu tồn,

Củ khoai chia bốn, cái . . . hõn chia hai.

Đạo ấy, Song hào hiệp, hết lòng vì bạn, và ngang tàng không nể nang ai. Bạn bè không đứa nào dám đấu khẩu với nó vì nó lý luận sắc bén, nói năng không thềm giữ ý tứ, và có khi dùng lời lẽ sống sượng đến tột tếu. Song bỗng nhớ đến Công, bạn thân của tôi từ thời Quốc học Huế và bạn học của chúng tôi,

“Bên đó mày hay gặp thằng *Lẹ Tiềng* không?” “*Lẹ tiềng*” là “*lẻ tiền*” phát âm theo giọng nặng trịch ở quê Công là vùng Phú Lộc gần núi Túy Vân tỉnh Thừa Thiên.

“Nó ở Texas, tao ở North Dakota; thằng nam, thằng bắc nên mỗi năm chỉ gặp nhau một, hai lần. Tụi tao nói chuyện điện thoại thường hơn.”

Ngày đó, Công được nhận dạy kèm tư gia ăn ở tại nhà cho Bách Hoa, con đầu lòng một gia đình giàu có và có thế lực, sau cuộc kén chọn kỹ lưỡng của mẹ nàng. Nó vừa có lương dạy kèm vừa được cơm bưng nước rót và cho ở riêng trong căn phòng nhỏ khang trang trên sân thượng có giường nệm, bàn học, tủ sách, và quạt máy. Nó tần tiện chi li nên tiền nhà tiếp tế gửi ngoài Huế vào và lương dạy kèm ít khi sút mẻ. Tôi và Song vung tiền *lίου lo* vào cà-phê thuốc lá và xi-nê và đến cuối tháng kẹt tiền, mày mò đến mượn nó. Một hôm đầu tháng vừa lãnh lương dạy kèm, tôi mang 1,000 đồng gồm hai tờ bạc năm trăm mới toanh tới trả nợ. Cất tiền cẩn thận vào tủ, nó hỏi tôi,

“*Mi* còn tiền không, cho *tau* hai chục đồng.”

“Tao vừa trả mày một ngàn đồng đó, bộ hết tiền rồi hay sao?” tôi ngạc nhiên hỏi lại.

“*Lấy* hai chục ra, *hấn lẹ tiềng* đi,” nó trả lời; từ đó “*Lẹ Tiềng*” thành chết tên.

Bách Hoa đâm ra yêu ông thầy dạy kèm, và bà mẹ cũng khuyến khích nàng. Nàng lãng mạn mộng mơ, hay ghen tuông vô cớ, và thích chỉ huy sai khiến khiến Công điều đứng khổ sở. Liên hệ tình cảm với học trò dạy kèm – nỗi cơm của mình – là điều đại cấm kỵ đối với tôi và Song nên những lần ngồi uống cà-phê ở quán hủ tiếu đầu đường gần nhà trọ tôi, hai thằng trêu chọc Công không thương tiếc. Rồi một hôm nó nhận được tin dữ: Trong lần khám sức khỏe (bắt buộc) hằng năm, bác sĩ thấy vết nám trên bản chụp hình phổi bằng quang tuyến X, và ra lệnh

ngỉ học ba tháng để tĩnh dưỡng, xem như tuyên án cậu sinh viên đệ nhất niên đầy triển vọng phải chịu ở lại lớp.

Tối hôm đó, ba thằng họp lại tại quán hủ tiếu. Chúng tôi quyết định không cho gia đình Công ngoài Huế biết nó phải nghỉ học. Tôi và Song sẽ lấy *cua* (bài giảng in *ronéo*) về cho nó học ở nhà và thay nhau giảng bài để đến cuối lục cá nguyệt, nó vào trường thi như các sinh viên khác. Xem như vẫn đi học bình thường. Giúp bạn thì giúp, nhưng “tội lỗi” không thể tha thứ; Song vặn hỏi,

“Có phải tại mày *may tay* quá độ mà bị nám phổi không?” “*May tay*” là tiếng lóng chỉ hành động dùng tay tự thỏa mãn tình dục của bọn con trai mới lớn.

“Cũng hơi có . . .” Công ngưng ngập trả lời.

“Mày mà ‘hơi có’ thì ai ‘*đêm bảy, ngày ba, ra vào thêm nếm không kể*’ cho? Coi hai cánh tay của mày, tay phải lớn hơn tay trái. Còn cãi đường nào?” Song nói như thật.

“Đàn ông phải dâm dục mới là người thông minh. *Mi* coi gương Napoléon đó!”

Công gắng gượng biện hộ, trong lúc Song làm bộ nghiêm nghị.

“Hai đứa tao sẽ hết lòng giúp mày. Với một điều kiện.”

“Chuyện chi *tau* cũng chịu,” Công xuống nước.

“Cấm mày suốt ngày ăn xong rờ l... con Bách Hoa. Cứ tiếp tục làm vậy là chết sớm thôi con ơi!” Song cố nín cười.

Tôi bùi ngùi nói với Song,

“Mới đó mà đã gần bốn chục năm. Ra trường, thằng Công cưới con Bách Hoa rồi qua Mỹ học ngành điện toán. Con vợ cũng qua Mỹ theo. Nó thành công vượt bực trong việc học hành và nghiên cứu khoa học rồi rút lui sống tu hành ẩn dật, nghiên cứu và thuyết giảng Phật pháp.”

“Có phải hồi xưa hồi xưa ở ngoài Huế, thằng *Lệ Tiềng* mê đạo Phật và dụ mày lên chùa học đạo với ‘*sư phụ*’ nó?”

“Đúng vậy. Có lần hai thằng tao xin quy y mà thầy không cho.”

“Do đó, mày nhân từ và tốt bụng hơn hết trong đám bạn mình. Khổ nỗi chính vì lòng thương người của mày mà tao phải chạy đôn chạy đáo, hồi lộ từ trên xuống dưới để cứu con bạn mày và khỏi bị rắc rối với nhà nước.”

“Thấy dân mình đói khổ nên tao ngu xuẩn tin rằng đầu sao Việt Cộng cũng còn một chút lương tâm nghĩ tới phúc lợi của dân chúng. Tao đã lầm to,” tôi xin lỗi Song, trong khi chuyện cũ hiện lên trong tâm khảm như một cuốn phim quay chậm.

* * *

Việt Cộng (“VC”) vào, Song được “lưu dụng” làm việc tại công ty điện lực. Cuộc sống khắc nghiệt và khốn khó thúc đẩy vợ chồng nó đưa bốn đứa con, hai trai hai gái, đi vượt biên. Chuyển đi bại lộ, ghe bị công an biên phòng đuổi theo bắt được, vợ nó và hai bé gái út chết ngộp dưới khoang ghe, và nó bị bắt giam tù. Được thả sau hơn một năm ngồi tù và về Sài Gòn bị Điện lực đuổi, nó làm nghề sửa chữa động cơ điện và máy biến thế tư gia để sinh sống. Dần

dần, nó và vợ sau là Hải Quyên khuếch trương cơ sở thành công ty sản xuất dây điện từ dùng trong dụng cụ điện để cung cấp cho Điện lực và các cơ xưởng kỹ nghệ.

Song đã trở thành một kỹ nghệ gia có tầm tiếng, giàu có, và giao du rộng. Bạn học cũ của nó có đưa làm tới “trưởng phòng” (tương đương với phó tổng giám đốc ngày trước) của Điện lực. Ở Hoa kỳ, ngoài nhiệm vụ giám đốc kế hoạch ở công ty tiện ích, tôi được Tổ hợp Điện lực Trung-Lục địa (gọi tắt là MAPP) đề cử làm đại diện trong Tiểu ban Thẩm định Khả năng Đáng Tin cậy của hệ thống điện Bắc Mỹ (gọi tắt là RAS). Tiểu ban gồm đại diện mười vùng điện lực Bắc Mỹ trong đó MAPP là một, và đại diện hai chính phủ Hoa kỳ và Gia Nã Đại. RAS thẩm định mạng lưới liên kết Bắc Mỹ, phúc trình khuyết điểm có thể đưa tới các vụ cúp điện rộng lớn, và đề nghị những biện pháp phòng ngừa.

Trong các phiên họp hàng tháng của RAS, tôi hợp ý và kết bạn với Douglas, đại diện chính phủ Gia Nã Đại. Anh là giám đốc nha Năng lượng thuộc bộ Tài nguyên Thiên nhiên Gia Nã Đại và cai quản chương trình viện trợ các dự án điện lực cho những nước kém mở mang như Mozambique, Tanzania, và Zambia ở Phi châu. Một hôm đi ăn tối cùng với nhóm RAS, anh kể chuyện đứa con trai út cưng tên Peter. Cậu vừa tốt nghiệp đại học, được trường y khoa thu nhận, và sẽ tạm nghỉ một năm (gọi là “gap year,” hay “năm kẽ hở”) để đi du lịch và thu thập kinh nghiệm sống trước khi vào học y khoa. Cậu dự định viếng thăm Đông nam Á trước tiên, Douglas hỏi tôi,

“Anh khuyên cháu nên làm gì để sửa soạn cho chuyến đi này?”

Biết ý Douglas nhờ tôi giúp đỡ khi con anh đến Việt nam, tôi khắp khởi mừng thầm. Peter có thể là cái *tuy-dô* (tiếng Pháp “tuyau” là đường dây thế lực) rất lớn để Điện lực bên Việt nam tiếp xúc với Douglas và xin viện trợ của Gia Nã Đại. Tôi ghét cay ghét đắng bọn VC cầm quyền, nhưng không đành lòng bỏ quá các dự án điện lực, mỗi dự án trị giá từ năm, bảy trăm triệu đến một tỉ đô la, có thể giúp đồng bào bên nhà bớt khổ. Sau buổi họp RAS đó, tôi viết ngay điện thư cho Song, trình bày cơ hội hiếm có, và mong nó và các bạn làm Điện lực cố gắng thực hiện. Nó viết trả lời,

Tao và các bạn mình hoàn toàn đồng ý với mày. Mày nói với ông Douglas là tụi tao sẽ hết lòng khoản đãi và hướng dẫn Peter đi xem phong cảnh khi cậu ta đến Việt nam. Tao sẽ cho người đưa cậu đi viếng cảnh Sài gòn, Đà Lạt, và Huế. Tụi tao sẽ không bỏ lỡ dịp này đâu!

Douglas cho biết chương trình thăm viếng của Peter: Tháng Mười, cậu bay từ Ottawa thủ đô Gia Nã Đại sang Thái Lan và Cam Bốt rồi đến Việt nam, và sau đó đi Trung hoa và Nhật Bản. Tôi và các bạn cũng như cậu sinh viên trẻ không thể ngờ được rằng các sự biến chính trị quốc tế lại gây khó khăn rối rắm cho kẻ có nhiệt tâm.

Đầu tiên, cuối tháng Tư, Hà nội thành linh hành quyết bà Trần thị Liên người Gia Nã Đại gốc Việt bị giam giữ về tội buôn bạch phiến, mặc dù chính phủ Gia Nã Đại đã yêu cầu VC xét lại. Bà Liên đã một mực kêu oan, nói mình và bà mẹ 74 tuổi bị người ta lừa nhờ mang bạch phiến giùm, nhưng bà không hề hay biết. Chính phủ Gia Nã Đại phản đối mạnh mẽ và tạm ngưng các

chương trình viện trợ kinh tế, quan hệ giữa hai nước rất căng thẳng, và du khách mang thông hành Gia Nã Đại như Peter bị công an VC làm khó để đủ điều ở các phi trường.

Từ Nam Vang, Peter bay sang phi trường Tân Sơn Nhất nhằm tuần lễ Tổng thống Hoa kỳ Bill Clinton viếng thăm Việt nam. Chuyến công du sẽ mở đường cho doanh nhân Hoa kỳ và thế giới vào đầu tư, giúp mở mang kinh tế, và cứu gần 100 triệu dân Việt nam sắp bị chết đói. Mời được Clinton sang thăm, bọn chóp bu VC sướng muốn chết, nhưng làm bộ lạnh nhạt với “đế quốc Mỹ.” Chúng chỉ chào mừng Clinton bằng một tấm biểu ngữ và chỉ loan báo chuyến công du của ông bằng bản tin trên đài truyền thanh và truyền hình. Không dè, ở Hà nội cũng như Sài gòn, hàng vạn người dân ùa ra đường chen nhau chào đón và bắt tay vị tổng thống trẻ tuổi đẹp trai và bình dị. Hà nội đâm ra hoảng hốt, sợ dân chúng thừa dịp biểu tình đòi nhân quyền và chống chính phủ, và ra lệnh cho công an ráo riết canh phòng bọn “phản động.”

Mặt khác, lựa lúc Clinton sang Việt nam, người anh hùng Lê Táng ra tay hành động. Anh sinh năm 1946 tại Huế và vốn là phi công quân đội Việt nam Cộng hòa. Năm 1975 máy bay anh bị bắn rơi, và anh bị bắt và giam tù “cải tạo.” Năm năm sau, anh vượt ngục rồi vượt biên bằng đường bộ đến Thái Lan qua ngã Cam Bốt, xin tỵ nạn chính trị tại Singapore, và đến Hoa kỳ tỵ nạn. Anh đã vài lần tổ chức cướp máy bay để rải truyền đơn chống Cộng ở một số quốc gia Cộng sản. Lần này, anh sang Thái Lan giả vờ học lái máy bay, lấy phi cơ bay về Sài gòn, và thả 50 ngàn tờ truyền đơn ký tên “Liên minh Toàn cầu Nổi Dậy Chống Cộng” hô hào dân chúng đứng lên lật đổ chính quyền VC. Việc này khiến cho toàn bộ hệ thống công an báo động, túa ra khắp nơi truy lùng “gián điệp và tay sai đế quốc.”

Không hay biết chiếc bẫy giăng sẵn chờ mình, Peter vô tư đến Sài gòn, vào khách sạn, và như đã hẹn, gọi điện thoại cho Song. Đang bị công an bố trí canh chừng cẩn mật, bạn tôi nói ngay,

“Chúng tôi không thể gặp cậu. Cậu phải cẩn thận và cần khai thực là không hề quen biết chúng tôi.”

“Tại sao?” Peter chững hững.

“Bạn tôi bên Mỹ sẽ giải thích cho cha cậu biết sau. Chúc cậu may mắn!”

Ngay sau đó, công an ập vào “mời” Peter về trụ sở “làm việc.” Sau hai ngày đêm bị tra hỏi gắt gao, nhưng không có gì để cung khai, Peter bị giải ra phi trường đưa ra Hà nội rồi đẩy sang Trung hoa. Song phải chạy chọt, nộp khối tiền hối lộ cho bọn công an lớn nhỏ, và trả tiền vé cho các chuyến bay được chỉ định để cậu rời Việt nam an toàn.

Nghĩ lại, chỉ một ý định giúp đồng bào mà xuýt gây họa cho bạn bè. Đã hai thứ tóc trên đầu, tôi còn *làm chuyện tào lao!* Sao không nhớ VC là bọn người vô lương tâm?

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 8 tháng Mười, 2025